- професійні наміри мають певну вираженість із визначенням окремих шляхів подальшого професійного навчання.

Показники низького рівня сформованості професійної спрямованості старшокласників на професії сфери виробництва та обслуговування:

- сформованість про професії характеризуемся окремими знаннями про ряд професій та уявленнями про погребу оволодіння деякими з них;
- мотивація вибору професій визначається мотивами, частково пов'язаними з відповідною діяльністю;
- професійні інтереси недостатньо впливають на пізнавальну та практичну діяльність для оволодіння необхідними знаннями та уміннями;
- успішність з теорії та практики з роками навчання не покращується;
- професійні наміри не виражені, а шляхи подальшого професійного навчання не мають конкретизації.

Чумак А.С.,
старший викладач,
Криворізький ДПУ

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ ПОБУДОВИ ДІАЛОГУ УЧНЯ З КОМП'ЮТЕРОМ

В статье рассматривается использование компьютера на уроках технологии и его влияние на формирование творческих способностей учеников.

In the article the use of computer on the lessons of technology and his influence is on forming of creative capabilities of students.

В умовах економічних змін у країні в процесі навчання школярів значне місце займає творчий розвиток, який є важливим чинником у розвитку особистості. Сучасна школа завжди була соціальним інститутом підготовки нових кадрів – підростаючого покоління. Але на сьогодні соціально-економічні умови життя в Україні змінилися, тому необхідно бути готовим створити сприятливі умови для розвитку творчих здібностей учнів при підготовці їх до життя.

Це зумовлено тими перетвореннями, які на сьогодні виникли в процесі розбудови України і переходу до нових ринкових відносин. У зв'язку з цим погіршилося матеріальне забезпечення народної освіти, проте одним з

головних завдань школи є виконання замовлення суспільства. Це замовлення на підготовку гармонійно розвинутої особистості.

Творчі здібності необхідно розвивати з раннього дитинства. "Усі діти талановиті, – стверджує І.П. Волков, треба тільки, щоб школа допомогла кожному взнати свої здібності" [1, с.49].

З точки зору педагогіки і психології, дитяча творчість - це ефективний засіб виховання учнів, бо він спрямований на розвиток творчих здібностей школярів у процесі навчання. Творча діяльність - це діяльність, внаслідок якої створюються нові матеріальні та духовні цінності. Творчістю буде й те, що вносить в старе хоч йоту нового.

Творча активна діяльність у процесі навчання формує у школярів ряд якостей, які в кінцевому рахунку позитивно відбиваються на характері особистості. Загально відомо, що творчій особистості притаманні такі якості: напруження уваги, велика вразливість, завзятість, висока самоорганізованість, величезна працездатність.

Творчість, за своєю природою, є бажанням зробити щось таке, чого до тебе ще ніхто не робив або те, що до тебе вже існувало, зробити по-новому, краще. Творчий початок у людині - це завжди потяг уперед, до прогресу, до прекрасного.

В умовах ринкових відносин в Україні зріс попит на креативних, неординарних людей, спеціалістів, які знають свою справу. У зв'язку з цим ще в школі треба закладати основи творчого підходу до справи, розвивати творчу активність учнів. Тому процес розвитку індивідуальних здібностей школярів слід розглядати як комплекс взаємопов'язаних ланок, де головними повинні бути особистість самого вчителя і створення найкращих умов для індивідуальної, творчої роботи учнів. "Розвивати здібності - значить озброїти дитину способом діяльності, дати їй у руки ключ, принцип виконання роботи, створити умови для вияву і розквіту її обдарованості", - зауважує О.М. Гончарова [2, с. 104].

Включення учнів у різні види діяльності вже несе в собі залучення їх до творчих видів діяльності, сприяє цілеспрямованому розвитку, оскільки будь-який процес творчості несе в собі елементи притаманні їй. Однією з головних педагогічних вимог до учнівської творчої діяльності є врахування вікових особливостей школярів. Навчальна творча діяльність дозволяє оптимально поєднати індивідуальну роботу з колективною.

Велике значення у вихованні творчих здібностей учнів має результативність творчої праці. Це виставки учнівських робіт, конкурси та ін. Вимога результативності особливо важлива, оскільки одержаний результат викликає позитивну емоційну хвилю, стимулює творчу активність учнів. Учитель не спрямовує учнів на досягнення запланованого ним результату як єдино можливого й правильного, а лише скеровує аналітичні процеси школярів, запобігаючи авторитарному впливові на учнів та формалізму засвоєння змісту навчання.

Слід пам'ятати, що творчі здібності розвиваються протягом усього життя людини. А завданням школи є організація навчального процесу таким чином, щоб максимально розвинути закладені природою здібності кожного учня до певних видів діяльності. У навчальний процес потрібно включати різні види праці, заохочуючи прояви творчості. Тільки з наданням учням певних мінімальних професійних знань можна говорити про самостійне створення ними конкретних різнобічних, оригінальних, творчих продуктів.

Теорія й методика навчального процесу дають багато порад та рекомендацій з проблем розвитку творчих здібностей учнів. Сьогодні активно впроваджується інформатизація освіти. Виходячи з цього надзвичайно актуальною є проблема розвитку творчих здібностей з допомогою комп'ютерної техніки. Існує навіть думка, що комп'ютер зможе зробити такі ж важливі зміни в технології навчання, які на початку століття зробив конвеєр в автомобілебудуванні. Деякі навіть порівнюють його вплив на систему освіти з тим переворотом, який здійснило в людській культурі книгодрукування. Зрозуміло, що комп'ютер не стане панацеєю від усіх хвороб, проте недооцінювати його вплив на систему освіти не можна, оскільки він є потужним засобом навчання.

Для ефективного розвитку творчих здібностей учнів та активізації розумової діяльності використовують наочність. Вона підвищує рівень уваги школярів, поглиблює їх зацікавленість навчальним матеріалом, сприяє розвитку органів чуття, спостережливості й мислення.

Комп'ютер значно розширив можливості подання навчальної інформації. Застосування кольору, графіки, мультиплікації, звуку, всіх сучасних засобів відеотехніки дозволяє створити реальну атмосферу діяльності (наприклад, демонструвати зображення Землі з висоти, імітуючи політ, причому з урахуванням змін зображення, пов'язаних зі змінами польоту літака). "За своїми візуальними можливостями комп'ютер

не поступається ані кіно, ані телебаченню", - наголошує Ю.І. Машбиц [3,с.11]. Звичайно ж діти дуже захоплюються такими можливостями ЕОМ.

Раціональне використання комп'ютера як засобу наочності дозволяє педагогу досягти значного освітнього і виховного ефекту, створює сприятливі умови для розвитку творчих здібностей і абстрактного мислення школярів. Крім того ЕОМ дозволяє посилити і мотивацію навчання. Не тільки новизна роботи за комп'ютером, яка сама по собі сприяє підвищенню зацікавленості до навчання, але й можливість регулювання складності навчальних завдань, заохочення до правильного розв'язання, не застосовуючи мораль, якою іноді зловживають деякі педагоги, позитивно відбивається на мотивації навчання. Використання комп'ютерної техніки дозволяє повністю усунути одну з найвагоміших причин негативного ставлення до навчання - причину невстигання, яка пов'язана з нерозумінням суті проблеми, зі значними прогалинами в знаннях та ін., впливає на мотивацію пізнавальної діяльності учнів і розкриває практичне значення навчального матеріалу. Разом з тим з'являється можливість випробовувати власні сили та застосовувати оригінальність - вибравши цікаве завдання, ставити будь-які запитання та пропонувати будь-які розв'язки без ризику отримати за це погану оцінку. Усе це сприяє формуванню позитивного ставлення до навчання та розвитку творчості учнів.

Отже, спілкування з комп'ютером - це якісно новий вид спілкування, можливості якого ще далеко не розкриті. При розробці навчальних програм слід враховувати і негативні наслідки цього спілкування. У зв'язку з цим стає актуальним визначення психологічних умов, за яких певною мірою елімінуються негативні наслідки спілкування з комп'ютером і досягаються як ближні, так і віддалені навчальні цілі.

Підсумовуючи все вищесказане, можна зробити наступні висновки. Навчання - це діалогічний процес, і одним із засобів, з допомогою якого він здійснюється, є комп'ютер. Комп'ютер моделює педагогічне спілкування і створює найкращі умови для розвитку мотивації учнів і творчого характеру навчальної діяльності, забезпечує сприятливу атмосферу для навчання. Проте виникають певні проблеми психологічного характеру при створенні і реалізації комп'ютерних навчальних програм.

Однією з таких проблем є проблема розуміння відповіді учня й інтерпретація його помилок, і, доки розробники навчальних систем не потурбуються про достатньо надійне її вирішення, ситуація "смислових

ножиць" (коли один з партнерів не розуміє іншого) буде цілком ймовірною подією.

Іншою проблемою є визначення "поля самостійності", яке відводиться учням при розв'язанні задачі. Передбачити параметри цього "поля" на різних етапах розв'язання задачі - актуальна проблема для сучасних навчальних програм. Дуже важливим в навчальному діалозі є зворотній зв'язок - оцінка не лише як відмітка, але й оціночні судження. Вони є не лише важливим елементом оцінки і контролю знань, але й впливають на самооцінку школяра. Тому технічно неможливо досягти того рівня навчального діалогу, який є в традиційному навчанні - в системі "учень -вчитель". Але включення до нашої програми оціночних суджень, які підбадьорюють, підтримують і заохочують учня, створює ефект живого спілкування з вчителем, сприяє здійсненню більш повноцінного зворотного зв'язку.

Список використаних джерел

1. Волков И.П. Приобщение школьников к творчеству. М.: Просвещение, 1982.- 135с.

2. Гончарова О.М. Про класифікацію автоматизованих навчальних систем // Комп'ютер у школі та сім'ї. - 1999. - № 4. - С. 18-19.

3. Машбиц Е.И. Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения. -М.: Педагогика, 1988. - 192с.

Сушенцев О.Є.,
науковий співробітник,
Інститут професійно-технічної
освіти АПН України

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ У ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ

В статье автор уточняет понятие „деятельность", "познавательная деятельность", раскрывает состояние проблемы организации познавательной деятельности на уроках трудового обучения.

In the article an author specifies the concepts of activity, cognitive activity, describe the essence of the problem of organization the cognitive activity on the labour teaching lessens.